

JAKA TINGKIR

(gamelan)

- Gérongan: Sowanira, kakang patih,
(asmarandana) muwah sagung narapraja,
apa tan ana bédané?
Aturna ingkang tarwaca!
Dalem munjuk, Sri Naréndra,
narapraja sowan ngarsu,
sembah bekti, tan lowonga.
- Sultan: Ingsun tanpa sira ngunjukaké sembah pangabekti. Ora
luwih puja pengèstuningsun sira-tampani, kakang.
- Patih: Sanget dalem-pundi, Sinuwun.
- Sultan: Semono uga ni Mbok Ratu, paða becik marakira ana
ngarsaningsun kéné?
- Mbok Ratu: Pangèstu-dalem. Nyaosaken sembah pangabekti, Sinu-
wun.
- Sultan: Iya. Nini Ratu Kambang, endi kadang-kadangira, ora
ndèrèk pisowanan ana ngarsaningsun kéné?
- R. Kambang: Nyuwun pangapunten-dalem, rama . . .
- Sultan: Iya?
- R. Kambang: . . . bilih pisowanan dinten menika sesarengan kaliyan
sinau. Ibu sampun marengaken bilih sadaya para kadang
mboten ndèrèk pisowanan, rama.
- Sultan: Ingsun mangayu bagya déné para kadangira nengenaké
nggoning paða sinau. Ni Mbok Ratu, aja nganti putra-
ningsun ing kono manut grubyug kang ora becik kada-
déhané. Déné bab ananing pisowanan iki ora liya kuwa-
jibané para narapraja, ni Mbok Ratu.
- Mbok Ratu: Nuwun. Nalika samanten ingkeng putra nyuwun priksa . . .
- Sultan: Iya?
- Mbok Ratu: . . . ‘Kula menika ndèrèk pisowanan punapa sinau, ibu?’
lajeng kula ngendikani: ‘Iya, yèn pancèn ora bebarengan
sinau, beciké kowé ndèrèk sowan, awit kowé putraning
ratu, kudu mangerti tata-caraning olah kaprajan.

- Nanging, rèhning kowé kabèh isih sinau, lan bebarengan, mulané kowé ya kudu ngèstokaké anggonmu sinau, ya nggèr.'
- Sultan: Lan sira, Ratu Kambang, ora mèlu sinau? Kenèng apa ndèrèk pisowanan?
- Mbok Ratu: O, mila manawi ingkang putra satunggal menika pancèn angèl, Sinuwun.
- Sultan: Heh, heh, heh! Hm!
- R. Kambang: Adalem kepéngin sumerep menapa wonten prajurit utawi narapraja ingkang énggal, rama. Kula mireng manawi rama dawuh ngupadi prajurit-prajurit ingkang peng-pengan, rama.
- Sultan: Iya, nini Ratu, ingsun mèh kesupèn.
Kakang Patih . . . Wanasalam!
- Patih: Kula.
- Sultan: Pisowanan kang kepungkur sira ingsun-dawuhi. Apa wus sira-tindakaké, kakang Patih?
- Patih: Munjuk ngarsa-dalem, Sinuwun . . .
- Sultan: Iya?
- Patih: . . . para narapraja manggalaning prajurit tansah ngupadi prajurit minangka ngleksanani pamundutipun ingkeng Sinuwun, nanging ngantos mbludag ing alun-alun kepeksa dèrèng wonten ingkang nocogi penggalhipun ingkeng Sinuwun.
- Sultan: Ingsun ora ngersakaké bab cacahing prajurit. Kang wigati ora liya kawegigané lan kasektèné, kakang Patih.
- Patih: Lo . . . wèh . . . ò! Saiki bupati kang . . . kapatah nganakaké pacoban, coba matura nèng ngarsané ingkeng Sinuwun!
- Bupati: Sendika, rekyana Patih.
Sembah sungkem kula konjuk ngarsa-dalem, Sinuwun.
- Sultan: Iya.
- Bupati: Abdidalem, kula, bupati ingkeng kapatah ngewontenaken pacobèn, ngaturaken pelaporan bilih nèmnèman ingkang nglebeti prajurit dèrèng wonten ingkang ketingal prigel olah dedamel, menapa malih sekti, Sinuwun.
- Sultan: Tetéla. Apa sira arep nyebar para narapraja meḍuné marang Tamtama supaya antuk nomnoman kang pinunjul?
- Tumenggung: Ingkeng abdi dèrèng nampi dawuh, mila inggih namung

- ngawontenaken pacobèn wonten kagungan-dalem alun-alun, gusti.
- Sultan: Kakang Patih, kaya wus ingsun dawuhaké nalika pisowanan kang kepungkur, supaya kahanan ing Demak éng-gala wuwuh prajurité, kakang Patih.
- Patih: Nyadong deduka, ingkeng Sinuwun . . .
- Sultan: Iya.
- Patih: Bab ngupadi nèm-nèman ingkang linangkung menika, badé kula tindakaken. Mbokbilih ing mangké mboten wonten nèm-nèman ingkang pinunjul wonten ing pacobèn menika, Sinuwun.
- Sultan: Yèn mengkono mesti kesuwèn, kakang Patih, lan tangèh lamun, menawa ana salah sewijining nomnoman kang sekti, njur mamèraké, ngumukaké, yèn ora salah sewijining narapraja meḍuné Tamtama gelem nekani ana papan pedunangané, kakang.
- Patih: Menawi mekaten, samenika badé kula dawuhaken amrih nyebar narapraja ngupadi nèm-nèman ingkang linangkung, Sinuwun.
- Sultan: Iya. Aja nganti kesuwèn, kakang Patih. Ing Demak mbutuhaké wong kang kena pinitaya, kakang.
- Patih: Mekaten.
Hé, bupati! Tumenggung!
- Bupati: Kula!
- Tumenggung: Kula!
- Patih: Saiki disebar, nitipriksa ing padésan utawa ngendi waé wilayah praja nDemak, perlu ngupadi nomnoman kang pinunjul.
- Bupati: Sendika, rekyana Patih. Bupati Yudapamenang badé nindakaken dawuh.
- Tumenggung: Semanten ugi kula, Tumenggung Surayuda, badé nindakaken dawuh dalem, rekyana Patih.
- Sultan: Iya. Coba, kakang Patih, sak-jengkaringsun ingsun-parengaké mbubarké pisowanan iki, kakang Patih.
- Patih: Mangèstokaken dawuh-dalem.
Ayo, ca buḍalan, ca!

(*gamelan / sindhènan*)

- Panggah: Mlaku ki ya mlaku, aja nunjang-nunjang ta, Nggih!

- Nyai Ageng: É é é! Kuwi ana apa kok pating krenggos kuwi? Nganti kaya dioyak-oyak karo kéwan galak. Angger wayah tengangé paða agé-agé mulih. Njur sing megawé nèng sawah apa ya mulih pa?
- Panggah: Kowé ndang matura, Nggih!
- Panggih: Heh heh! Anèh. Nyai Ageng niku anèh.
- Nyai Ageng: Anèhé piyé?
- Panggih: Lah wong srengéngéné pun teng nduwur leres, kok mboten angsal mulih niku pripun?
- Panggah: Lah wong kowé ki nèk matur kok mesti . . . clemongan kaya ngono. Ora nana . . . srengéngé ki saba ngisor, mesti nang ðuwur.
- Panggih: Ha, nang ngisor nèh toṭol pitik.
- Panggah: Heeh, clemongan!
- Nyai Ageng: Heh, terus ming paða arep mangan ta kuwi? Iya ta? Ha, njur momonganmu nèng endi saiki?
- Panggih: Hé, sinten? Gus Karèbèt ngoten napa?
- Nyai Ageng: He-eh.
- Panggih: Wèh, ngentèni gus Karèbèt, mbok tigang dinten tigang ndalu kiyat mawon boten klebetan napa-napa.
- Panggah: Ha ya wong . . . kliwat saking olèhku ngoyak-oyak ngejak mulih, wetengku selak ngelih.
- Nyai Ageng: Hah, wong nyatané kowé nèk diunèkké kaliren ming moh. Wong kowé wong loro ki malah anèh. Sing momong karo sing diemong malah kosok-balèn. Sing momong paða ora betah ngelih, sing diemong betahé ngelih ora jamak.
- Panggih: Oh, he-eh. Nyai Ageng!
- Nyai Ageng: He-eh?
- Panggih: Mila kula kalih Panggah niku mulih ðisik niku, mangké nèk mpun nyarap, lah niku rak . . . bali malih momong gus Karèbèt.
- Nyai Ageng: Hmm, dadi . . .
- Panggah: Kowé kuwi ora ana liya sing tok-omongké kok mung pangan waé ta, Nggih.
- Nyai Ageng: Orak! Dadi nèk ngono momonganmu ra tok-aturi kondur, malah njur saiki kowé ming karepmu ðéwé, ora mikir ta?
- Panggih: Kliwat saking, Nyai Ageng, lèh kula ngejak mulih niku, malah sajaké ngoso, hé, kalih kula.
- Panggah: Ngoso piyé?
- Panggih: 'Kowé nèk pancèn arep bali ndang balia kana! Aku ra

- butuh tok-tutké.' Cobi, nyerikké mboten?
- Nyai Ageng: Heh! He-eh, ya pancèn bener. Momonganmu Kerèbèt ki bocah sing béda karo liya-liyané kok, Panggih Panggah. Anggeré wis turut kali, turut alas, wis ora mikir ngelak-ngelih. Dèwèké ki pancèn gedé prihatiné kok. Mula kanggoné nomnoman sak-Tingkir kéné ya ora nana sing madani karo momonganmu kuwi.
- Panggih: Heh, pancèn leres Nyai Ageng ngoten niku. Kalih malih Nyai Ageng niku nggih boten luput lé maringi julukan asma gus Kerèbèt niku 'Jaka Tingkir'.
- Panggah: Pancèn bener, pancèn bener, Nggih, sing diarani 'kacang ora ninggal lanjutan'. Jaman... ramané rak ya genter... tapané mepeng ta?
- Panggih: Napa nggih, Nyai?
- Nyai Ageng: He-eh, he-eh! Pancèn ya bener. Aqi Kebo Kenanga ya Kyai Pengging kuwi, sing nurunaké Krèbèt, ki pancèn wong dudu sebaéné, ngono. Sak-sedulur ya, ki pancèn nggedèkaké marang tapané, nggenturké tapa ngono dèwèké kuwi...
- Panggah: Ééé...
- Nyai Ageng: ... mula sak-sédané aqi Pengging, iki njur si Tingkir tak-opèni, ngono, tak-emong kaya anakku déwé, bèn supaya dadi bocah sing pinunjul. Ha iya ta?
- Panggah: Oooh...
- Nyai Ageng: Hé hé! St st! Galo kaé!
- Panggah: Ha, rak malah bali déwé kaé ta, Nggih!

(*gamelan*)

- Nyai Ageng: Karèbèt, ana apa ta kowé kuwi, lé, hè? Kok lèhé kreng-gosan kuwi. Kéné, lingguh kéné! Ha, ngasokké awaké disik. Kéné! Kéné! Kéné!
- Panggah: Gus, majeng mawon! Mula niku, nèk pun krasa ngelih niku, mbok mulih wau-wau!
- Panggih: Majeng majeng, midak aku! Wong ngelih-ngelih!
- Nyai Ageng: Ana apa ta, lé? Kéné ta, lingguh kéné disik! Ana apa?
- Tingkir: Injih, ibu. Kula nyuwun pangapunten, ibu. Nembé kémawon kula menika sumerep kawontenan ingkang nganèh-anèhi, bu.
- Nyai Ageng: Hè, nganèh-anèhi piyé, nggèr?

- Tingkir: Nalika kula nyabrang wonten lèpèn, ibu, dumadakan wonten priyantun ingkang ageng inggil, agemanipun sarwa wulung. Priyantun menika lajeng paring dawuh dateng kula, ibu, amrih kula énggal-énggal suwita dateng negari nDemak, awit nDemak mbetahken tenaganing para muḍa, ibu.
- Nyai Ageng: Lah wong kuwi sapa? Apa kowé ora takon? Sapa jenengé lan ngendi papan dunungé ta, lé?
- Tingkir: Nembé kémawon kula baḍé nyuwun présa sinten priyantun menika, ibu, kok lajeng ical mboten kantenan. Lan kula rumaos ajrih, ibu, sak-icalipun priyantun menika, ibu.
- Panggah: Medèni ya, Nggih?
- Nyai Ageng: Oh . . . yèn ngono kuwi sawijining wangsit. Kuwi wangsit, nggèr, Tingkir. Aḍuh, beja kemayangan, nggèr, kowé antuk wangsit. Yèn priyantuné gagah geḍé ḍuwur, lan menganggo sarwa wulung, apa iya . . . kuwi kanjeng Sunan Kalijaga. Tak-kira iya, nggèr, kanjeng Sunan Kalijaga. Ya wis. Yèn ngono, kowé énggal-énggal suwita menyang praja nDemak, ya nggèr, ya!
- Tingkir: Suwita dateng negari nDemak?
- Nyai Ageng: He-eh.
- Tingkir: Kula dèrèng ngertos marginipun, ibu. Lan kadospundi caranipun ing mangké yèn kula suwita, ibu?
- Nyai Ageng: Ngéné, Tingkir. Aku rak duwé sedulur enom, ya-kuwi kang suwita ing praja nDemak, dadi lurah Suranata, asmané ki Ganjur. Kowé tak-pasrahaké menyang pamanmu ki Ganjur kuwi. Mengko, mestiné bakal dipernahaké kowé karo pamanmu kuwi, lé.
- Tingkir: Yèn mekaten keleresan, ibu. Nanging . . . kadospundi anggèn kula baḍé matur dateng paman Ganjur, ibu?
- Nyai Ageng: Lah bèn diḍèrèkké karo si Panggah Panggih kuwi ta.
- Tingkir: O, injih.
- Nyai Ageng: He-eh, nèk pamanmu Ganjur wis ngerti marang wong loro kuwi.
Éh, Panggah Panggih!
- Panggah,
Panggih: Kula!
- Nyai Ageng: Ḍèrèkna lan pasrahna ya, nèng ngarsané . . .
- Panggah: O, ngaten. Nun inggih.

Ayo, Nggih, nggawa sangu sing rada okèh!
 Nyai Ageng: Ra sumelang. Ngko, njupuka, kana wis tak-cepaki! Kana!
 Panggah: Ha inggih.
 Kupat lo, Nggih, kupat!

(*gamelan / sindhènan*)

Prajurit: Minggir! Minggir! Minggir! Minggir! Minggir!
 Bupati: Minggir! Minggir, ca! Minggir! Sedéla menèh ingkang
 Sinuwun teḍak ana ing Suranatan. Lo, iki lurah Suranata
 malah nggawa bocah nomnoman?
 Ki Ganjur: Inggih, kanjeng Bupati. Menika anak kepénakan kula,
 putranipun mbakyu Nyai Ageng Tingkir, ingkang nembé
 kémawon ḍateng saking Tingkir. Malah menawi wonten
 kepareng-dalem kanjeng Sultan baḍé nḍèrèk ngabdi ḍa-
 teng praja nDemak, kanjeng.
 Tumenggung: Lo, kuwi ming arep nḍèrèk ngabdi apa arep ngleboni
 dadi perjurit, hè?
 Ki Ganjur: Inggih. Menawi kepareng baḍé nglebeti dados prajurit.
 Tumenggung: Oooo!
 Ki Ganjur: Déné menawi mboten kepareng injih nḍèrèk dados abdi-
 dalem, kapatah menapa kémawon sendika nglampahi, ki
 Tumenggung.
 Bupati: Nèk dadi prajurit isih kenomen. Lan apa ya bisa? Dedegé
 ora kaya dedeging prajurit, kalusen nèk dadi prajurit.
 Tumenggung: Heh, éman-éman bagusé! Cah désa Tingkir kok bagus.
 Kuwi anakmu tenan ta, hè, ki Ganjur?
 Ki Ganjur: Inggih, ki Tumenggung. Sinaosa mekaten, menapa ké-
 mawon nḍèrèk, uger saged dados abdidalem wonten praja
 nDemak, rak ya ta, nggèr, Tingkir?
 Tingkir: Inggih, paman. Dipun-ḍawuhi menapa kémawon sagah,
 sendika.
 . . . . . [gendhing Monggang] . . . . .
 Ki Ganjur: Kéné kéné, nggèr!
 Prajurit: Minggir! Minggir! Minggir!
 Ki Ganjur: Tingkir, kowé aja ana kono! Kuwi mengko kanggo teḍak
 sang Nata. Kéné, minggir kéné! Aja nèng ndalan ta,
 nggèr!
 Tingkir: Inggih. Sampun wonten ngriki kémawon, paman.

- Bupati: É, aja éntuk ana kono, ki lurah Ganjur! Kuwi mengko kagem teḍak ingkang Sinuwun.
- Ki Ganjur: Kaé, ingkang Sinuwun wis rawuh!
- Bupati: Kana! Minggir sawétaning blumbang kana!
- Ki Ganjur: Kéné, nggèr!
- Tumenggung: Priyé? Ponakanmu ki kepriyé? Digèrèd! Digèrèd ana wé-tan blumbang!
- . . . . . [genḍing Playon] . . . . .
- Sultan: Lo, lo, lo, lo! Ana bocah nomnoman, cukat, trampil . . . mlumpat blumbang semono ambané kanṭi mungkur. Sapa, kakang Patih?
- Patih: Dalem dèrèng naté sumerep nèmnèman menika, Sinuwun. É, Bupati Yudapamenang, sapa bocah nomnoman sing pinter mlumpat blumbang kanṭi mungkur kuwi?
- Bupati: Menika anak kepénakanipun lurah Suranata, rekyana Patih.
- Sultan: Kakang Patih! Ingsun kepranan, kakang Patih. Coba timbalana, supaya ngadep ana ngarepaku kéné, kakang.
- Tumenggung: É, ki Ganjur! Kuwi, ponakanmu, kon maju! Diḍawuhi sowan ngono kok.
- Ki Ganjur: Inggih, ki Tumenggung.
Ayo, nggèr, sowan!
- Tingkir: Inggih.
- Tumenggung: Nyembah!
- Tingkir: Inggih, inggih.
- Tumenggung: Nḍoḍok, nḍoḍok!
- Tingkir: Inggih.
- Ki Ganjur: Sinuwun, menika anak kepénakan dalem, sangking nḍusun Tingkir, baḍé nḍèrèk suwita ḍateng praja nDemak, Sinuwun.
- Sultan: Hm! Bener kowé arep suwita ana ing Demak?
- Tingkir: Inggih, Sinuwun. Dalem kepéngin suwita wonten negari nDemak, Sinuwun.
- Sultan: Aku kepranan karo kowé. Jenengmu sapa?
- Tingkir: Jaka Tingkir, Sinuwun.
- Sultan: Tingkir?
- Tingkir: Inggih.
- Sultan: Coba, aku kepéngin sumurup, kaya ngapa kowé mlumpat sepisan menèh kaya mau.

- Tingkir: Inggih, sendika.
 . . . . . [gending Playon] . . . . .
- Tumenggung: É, é, é, bagus tenan!
 Sultan: Mèmper, mèmper!
 Kakang Patih!
- Patih: Kula.
 Sultan: Tetéla marem rasaning penggalihku. Pantès iki dadi per-
 jurit ana ing Demak, kakang Patih. Nanging sadurungé
 aku kepéngin nyoba marang katyasaning bocah kuwi.
 Mula sésuk kapinujon aku arep mbedag pikat. Supaya
 dawuhana bocah kuwi ndèrèk karo aku ya.
- Patih: Nun inggih, sendika, Sinuwun.
 Hé, Jaka Tingkir!
- Tingkir: Kula.
 Patih: Sésuk, kowé kepareng ndèrèk ingkang Sinuwun mbedag
 pikat ya!
- Tingkir: Sendika, ngèstokaken dawuh, rekyana Patih.
 Patih: Wis. Saiki tata-tata, teḏak ing Suranatan. Ayo, ca!
 Mangga, Sinuwun, kula ḏèrèkaken.
- Sultan: Ya, kakang Patih.
 Patih: Nun inggih, nun inggih.
 Sultan: Aja lali, kakang Patih, supaya ndèrèk temenan ya, kakang
 Patih!

(*gamelan / sindhènan*)

- R. Kambang: Rama! Rama! Sampun wanci siyang mekaten, dèrèng
 wonten sato kéwan ingkang saged kecepeng njih, rama.
 Sultan: Nini putri, mula suk menèh yèn rama tindak mbedag
 pikat, kowé ora perlu mèlu, sato kéwan paḏa wedi.
- R. Kambang: Menapa injih, rama? Tiyang sato kéwan kok ajrih kali-
 yan satunggiling wanita, rama.
 Sultan: Hm! Ah ya, kowé ora ngrumangsani. Kadang-kadangmu
 isih ana kraton, lah kowé kok malah ndèrèk aku.
- R. Kambang: Adalem kepéngin saged mbebedag, rama. Kula mireng
 pawartos menawi rama kagungan prajurit énggal, rama.
 Lah menika dipun-cobi, rama.
 Sultan: Èh-èh, bocah ki! Ya, pancèn nyata, aku niyat arep nyoba
 katyasané.

- Wong akèh: Ho hèh ho ho hèh!
- Sultan: Kakang Patih, kepriyé ki? Wong semono akèhé nyekel macan siji wé ora bisa mrantasi gawé, kakang Patih?
- R. Kambang: Lah menika prajurit énggal kok namung kèndel kémawon ta, uwa Patih. Prajurit énggal menika dipun-cobi amrih nyepeng sima injih, uwa Patih?
- Sultan: Kakang Patih! Coba timbalana Tingkir, supaya ngadep ana ngarepaku kéné.
- Patih: Mangèstokaken dawuh.
Hé, Jaka Tingkir!
- Tingkir: Kula.
- Patih: Mréné! Sowan ingkang Sinuwun ngendikan, hè!
- Tingkir: Inggih, sendika.
- Sultan: Énggal-énggal cekelen macan kaé ya, Tingkir. Sukur kecekel urip-uripan, déné kecekel mati ora dadi ngapa, sebab ing kono Tumenggung Surayuda waé ora bisa mrantasi gawé ya, Tingkir.
- Tingkir: Sendika, Sinuwun. Menawi dawuh-dalem ndikakaken nyepeng gesang, baðé kula cepeng tanpa dedamel, Sinuwun.
- Sultan: Iya ya ya ya.
- Patih: Èh! Apa bisa kowé, hè? Aja kuméwat, Jaka Tingkir!
- Tingkir: Mbokmenawi saged. Nyuwun pangèstu, rekyana Patih.
- Sultan: Iya. Ngati-ati ya, Tingkir!
- Tingkir: Inggih.
- . . . . . [genðing Gangsaran] . . . . .
- Wong akèh: Ooooooh! Wèh! Oh! Wèh! Ooooooh!
- R. Kambang: Rama! Rama! Menika simanipun kecepeng, rama. Dipun-cepeng, malah dipun-bopong kaliyan pun Jaka Tingkir, Rama.
- Sultan: Iya ya ya. Aku percaya.
Kakang Wanasalam!
- Patih: Kula.
- Sultan: Tetéla, Tingkir bisa nyekel macan tanpa nganggo gegaman, malah saiki dibopong, kakang.
- Patih: Inggih. Pitados kula sakmenika, Sinuwun.
- Sultan: He-eh. Tingkir!
- Tingkir: Kula, Sinuwun.
- Sultan: Merga saka marem lan bungahing atiku kowé bisa nyekel

macan tanpa nganggo gegaman ora liya kowé bakal tak-wisuḍa, tak-paringi kelungguhan dadi lurahing Tamtama ana ing praja nDemak ya, Tingkir.

- R. Kambang: Prayogi sanget, rama. Prajurit ingkang pinunjul menika, rama.
 Sultan: Iya ya ya ya. Kakang Patih!
 Patih: Kula.
 Sultan: Ayo ḍèrèkna kondur ana ing Demak, kakang.
 Patih: Mangèstokaken ḍawuh.

(*gamelan / sindhènan*)

- R. Kambang: Priyé, biyung emban? Endi Jaka Tingkir? Kowé mau sun-utus apa ta ya?
 Emban: Priyantunipun mboten purun sowan.
 R. Kambang: Lo lo! Ora gelem sowan, priyé? Wong tak-timbali. Kowé ora matur yèn aku sing ḍawuh, biyung emban? Priyé ta, kowé tak-utus kok ora mrantasi?
 Emban: Ha heeh!
 R. Kambang: Hara, malah ngguya-ngguyu! Iki ora guyon lo, biyung emban! Tenan!
 Emban: Penjenengan ki nèk kagol mesji njur duka-duka. Sampun kuwatos, gusti. Tiyangipun sampun wonten ngriku, lah menika aling-aling konten. Penjenengan timbali ta. Wong badé manjing wonten taman ajrih, taman keputrèn.
 R. Kambang: Lo, wong tak-timbali, supaya sowan mlebu.
 Emban: Penjenengan timbali piyambak! Wong ajrih kok, piyantunipun.
 R. Kambang: Paḍa waé ta! Yèn aku mara gawé lingsemku, ngerti ora? Ayo ditimbali!
 Emban: Nggiih.
 Wong ming mak slup wé kok ya ndadak utusan.
 . . . . . [gendhing Playon] . . . . .
 Emban: Menikaaa, piyantunipun sampun sowaaan.
 R. Kambang: Heh heh! Biyung emban ki!
 Saiki bareng wis diwisuḍa dadi lurahing Tamtama terus angkuh ya, yung? Ditimbali waé ora gelem-gelem sowan, hara!
 Emban: Mundhak angkuh apa mundhak anggak?

- Tingkir: Nyuwun pangapunten, Kusuma Ratu. Sinten ingkang angkuh menika?
- R. Kambang: Injih panjenengan menika.
- Emban: Ditimbali waé ndadak leléwa, ndelik-ndelik.
- Tingkir: Ingkang abdi menika ajrih. Sebab, boten sak-uger tiyang dipun-parengaken manjing keputrèn. Mangka kula abdi énggal, klènta-klèntunipun kula dipun-dukani, kanjeng.
- R. Kambang: Lo, yèn aku déwé sing nimbali rak ora ana wong sing ndukani ya, biyung emban?
- Emban: Ha boten ngertos.
- R. Kambang: Kula nyuwun priksa injih, sinten nama panjenengan, ki sanak, lurahing Tamtama énggal?
- Tingkir: Kula Karèbèt saking Tingkir, kanjeng.
- R. Kambang: Apik asmané ya, biyung emban?
- Emban: Inggih.
- R. Kambang: Panjenengan sampun remen dados lurahing Tamtama nDemak, ki sanak?
- Tingkir: Sedyana kula menika namung baqué suwita wonten praja nDemak. Nembé kémawon ndèrèk sampun kawisuda dados lurahing Tamtama, temtu marem raosing manah kula.
- R. Kambang: Penjenengan remen mriksani kawontenan taman ngriki? Asri boten taman keputrèn nDemak ngriki?
- Tingkir: Pemanggih kula sakelangkung asri. Marem kula sumerep taman ingkang éndah makaten menika, kanjeng.
- R. Kambang: Penjenengan remen sekar menika?
- Tingkir: Remen sanget.
- R. Kambang: Ingkang penjenengan remeni sekar menapa kémawon, ki sanak?
- Emban: Mestiii Sekar Keḍaton!
- R. Kambang: O, priyé ta, kok kowé sing mangsuli, biyung emban! Rak ya Tingkir, kuwi sing mangsuli. Lan apa Sekar Keḍaton ki rak dudu kembang ta, yung!
- Emban: Kula menika namung mblakakaken kémawon, tinimbang kedangon. Penjenengan remen mboten kaliyan Sekar Keḍaton?
- Tingkir: Sampun makaten. Kula mangké minḍak dipun-dukani.
- R. Kambang: Penjenengan remen mirengaken rerepèn mboten, ki sanak?
- Tingkir: Inggih, Kusuma Dèwi.

- R. Kambang: Biyung emban!
 Emban: Kulaaa.
- R. Kambang: Mbok saiki kowé rerepèn ya?
 Emban: Inggiiih.
- R. Kambang: Bèn kahanan taman kéné luwih ngresepaké lan kanggo mahargya wong sing mentas kawisuḍa dadi lurahing Tamtama, ya?
 Emban: Inggih, sendikaaa.
- R. Kambang: Gelis ta! Kéné, maju kéné!
 Emban: Inggiiih.
- [*rerepèn + gending Playon*]
 Soré-soré nèng latar akèh
 kancané,
- Tingkir: Saé swantenipun. ramé-ramé dedolanan
 sasenengé.
- R. Kambang: Injih.
 Jogèdipun sanget luwes. Kanca ayo kanca,
- Tingkir: Pancèn inggih saged, saé sanget. kanca sing prayitna,
 aja ḍa sembrana,
 ayo mubeng désa!
- R. Kambang: Inggih pinter sanget.
 Mangga ta, lenggahipun
 radi majeng mriki, njih!
- Tingkir: Prayogi wonten ngriki.
 Lah wong kowé wé wé,
 sing marah-marahi,
 mentas saka toko,
 ngirid simplèk nganggo
 bèrko.
- R. Kambang: Menika abdi kinasih, ki sanak.
- Tingkir: Inggih. Minggir, mas, minggir,
 mlipir, mas, mlipir,
 lihatlah aku menari,
 tari gembira loka.
- Tingkir: Sampun! Sampun dipun-
 sekécakaken anggènipun
 lenggah.
- R. Kambang: Injih, nanging panjenengan sampun tebih-tebih. Mangga ta, lenggah ngriki mawon!
 Pééé tapé ketan tapé jali,
 Pééé tapé ketan tapé jali.
 Ooo yès, ééé mambo,
 ooo yès, ééé mambo.

- Tingkir: Kepareng nyuwun pamit, kanjeng Ratu.
 R. Kambang: O injih. Nanging mangké manawi sampun rampung pen-
 damelanipun, njih, mangké lajeng sampun kesupèn wang-
 sul wonten taman malih injih?
 Tingkir: Inggih, sendika.
 Tumenggung: O . . . menawi kedenangan rama-dalem ingkeng Sinuwun
 mboten saé kedadosanipun.
 Ayo, Tingkir, cékat! Dientèni wong okèh.
 Tingkir: Inggih.
 Tumenggung: Énak-énak waé, hè!

(gamelan / sindènan)

Soemardjono, Jaka Tingkir Tunḍung, scenes 1-5;
 Keluarga Keḥoprak Studio R.R.I. Yogyakarta, 1969.

56

SUWÉ ORA JAMU
 (lagu dolanan)

Suwé ora jamu,
 jamu goḍong téla.
 Suwé ra ketemu,
 ketemu pisan malah gela.

Suwé ora jamu,
 jamu goḍong pacé.
 Suwé ra ketemu,
 ketemu pisan saya ngécé.